

Dificultățile memoriei comuniste pe plan mondial - de ce oare?

Planul conferinței susținute de **Thierry Wolton**, ESC Paris

- I) Bilanțul comunismului este catastrofal pe toate planurile:
- Umanitar (zeci de milioane de morți)
 - Economic (țări falimentate)
 - Social (inegalitatea dintre popor și nomenclatură)
 - Ecologic (poluare și deșertificare)
 - Cultural (subordonarea și controlul artelor, abrutizare generală)
- II) Și totuși, acest bilanț a fost recunoscut doar cu mare greutate și în continuare persistă ideea că a fost o ideologie bună comunismul, dar aplicată într-un mod necorespunzător. Adevărul despre istoria comunismului se lovește în primul rând de obstacole de ordin spiritual și psihologic:
- forța comunismului a constat în a promite o lume mai bună, bazată pe un model apropiat de cel al creștinismului: «ultimii vor fi primii » a spus Hristos. Datorită dictaturii proletariatului cei exploatați (clasa muncitoare) vor guverna lumea, propovăduia marxism-leninismul. Cele două ideologii nu au nimic în comun, dar se bazează pe o aspirație asemănătoare către un viitor mai bun.
 - ideologia comunistă face apel la resentimente la fel de vechi ca și omul pe pământ, resentimente împărtășite de toți oamenii: gelozie și invidie față de avutul altora. Ideea patimașă de egalitate a existat dintotdeauna, comunismul însă pretinde că o realizează. Cea mai bună definiție a comunismului pe care o cunosc, a fost dată de numărul doi al regimului Khmerii Roșii din Cambodgia în fața tinerelor gărzi roșii: «Comunismul înseamnă zero pentru tine și zero pentru mine». Este adevărat, dar până la minciuna care apare la simpla verificare în practică: comunismul a însemnat zero pentru toți, dar totul pentru conducători.

III) Recunoașterea și admiterea bilanțului adevărat al comunismului sunt foarte dificile din cauza conștiinței încărcate de vinovăție a celor mai mulți, chiar dacă responsabilitățile lor diferă, anume între cei care erau tirani (și care astăzi neagă sau vor să ascundă bilanțul sumbru) și cei care erau complici. Complici fiind fie prin susținerea regimului comunist, fie prin indiferența față de suferințele cauzate popoarelor de către acest regim. Complicii au fost numeroși :

- partidele comuniste din lumea întreagă care se supuneau ordinelor de la Moscova, care erau finanțate de Moscova. Ca și militanții care susțineau politica acestora din spirit de disciplină.
- intelectualii din Occident orbiți de comunism din diverse motive: visul revoluționar (ca urmare a anului 1789); entuziasmul de a se implica public (ca urmare a afacerii Dreyfus de la sfârșitul secolului XIX în Franța) ; dorința de a governa lumea (ca urmare a teoriilor lui Platon care susținea că intelectualii au rolul de a ilumina omenirea); ura față de sine însuși (mecanism psihologic care te face să susții ceea ce este împotriva propriilor interese, pentru că dictatura proletariatului este antiteza puterii intelectualilor; comunismul ca ideologie totalitară nu accepta dizidența și trebuie să distrugă tot ce gândește diferit; comunismul este opusul inteligenței, nu trebuie să gândești ci doar să te supui).
- politicienii occidentali, guvernele democratice care s-au făcut că nu observă politica țărilor comuniste din cauza intereselor de stat, câteodată din admirație față de puterea acestor state, din indiferență față de soarta acestor popoare. Exemple : Churchill și Roosevelt față de Stalin în 1945 (predarea refugiaților din Est care se retrăseseră din calea Armatei Roșii în timpul războiului) ; De Gaulle și Ceaușescu în 1968 ; surzenia față de cererile de ajutor venite din Est până la acordul de la Helsinki din 1975 și până la apariția dizidenței în Estul Europei ; sprijinirea Khmerilor Roșii la ONU după ce aceștia fuseseră îndepărtați de la putere în 1979.

- Oamenii de afaceri care au făcut afaceri cu regimurile comuniste fără să se preocupe de aspectul moral al politicii acestor țări ; ajutorul dat în procesul de colectivizare care a distrus milioane de vieți în Uniunea Sovietică, exploatarea minelor de aur prin muncă forțată supravegheată de ingineri din Occident; livrarea vapoarelor utilizate la transportul prizonierilor politici în Siberia; folosirea materialelor din Occident în lagăre de concentrare; în zilele noastre poziția companiei Apple în China, etc.

IV) Conștiința politică falsă și nostalgia comunismului în fostele țări socialiste sunt în egală măsură obstacole în stabilirea adevărului istoric în rândul popoarelor victime ale acestor regimuri:

- Din cauza nenumăraților colaboratori și a sancționării dificile a aparatului de stat (aceeași elită ieri și astăzi, recalificarea poliției politice: exemple la polonezi, români, germanii democrați și ruși)
- Din cauza dificultăților politico – economice survenite după căderea comunismului care fac să fie regretată «siguranța» de altă dată pe care o ofereau regimurile comuniste (siguranța locului de muncă fără anxietatea viitorului, cu o traiectorie de viață determinată, dilema veșnică între siguranță și libertate, frica de libertate , etc.)
- Nostalgia timpului trecut, care este caracteristica tuturor și care ne face să regretăm trecutul, chiar dacă a fost foarte greu.

V) Traumatismele secolului XX și felul în care s-a folosit de ele propaganda comunistă continuă să încețoșeze spiritele : pericolul nazist, rolul antifascismului, încercările celui de-al doilea război mondial, rezistența comunistă, exterminarea evreilor = tot atâtea fapte care permit relativizarea flagelului totalitar comunist.

- VI) Oare adevărul despre comunism va fi recunoscut cândva în toată lumea?
- Nenumăratele victime, diversitatea lor, amploarea catastrofei este atât de mare încât este greu de conceput faptul istoric la o astfel de dimensiune: drama comunismului rămâne mai mult abstractă decât concretă, ceea ce îngreunează o înțelegere globală.

 - Umanitatea trăiește încă un doliu al comunismului (pierderea unei ideologii a speranței), la care se adaugă dificultatea de a recunoaște de a se fi înșelat, de a admite că viitorul radios care a fost promis s-a transformat peste tot în iad.

 - Pariul meu: istoria își va revendica drepturile când nu vor mai exista martori ai epocii respective, nici tirani, nici victime, nici complici, activi sau pasivi. Atunci se va adevăra probabil bancul cunoscut în Uniunea Sovietică în anii '70 : « Citat din Marea Enciclopedie a Uniunii Sovietice, ediția din anul 2050: articolul consacrat lui Hitler conține: mic tiran din epoca lui Stalin »